

Έφηβικά θέματα

Έπιπολαιότητα

Σήμερα, παιδιά, θά σᾶς παρουσιάσω κάποια στιγμιότυπα στά ὁποῖα ἴσως ἀνακαλύψετε τόν ἑαυτό σας.

Σκηνή Α΄

Βγαίνεις ἀπό τήν τάξη σου γεμάτος ἱκανοποίηση. Γράψατε διαγώνισμα καί εἶσαι εὐχαριστημένος. Πιστεύεις ὅτι τά πηγες πολύ καλά. Βλέπεις κιόλας τόν βαθμό νά σοῦ χαμογελά! Κουβεντιάζοντας ὁμως μέ τούς συμμαθητές σου, διαπιστώνεις ὅτι σοῦ ξέφυγε μιά ἄσκηση, δέν ἀπάντησες καθόλου... στίς ἄλλες μᾶλλον ἔκανες κάποια λαθάκια... καί στό τελευταῖο θέμα ἴσως δέν ἔδωσες ὀλοκληρωμένη τήν ἀπάντηση. Ὁ βαθμός πού τελικά πήρες ἀπέδειξε ὅτι βιαστικά ἀπάντησες στίς ἐρωτήσεις τοῦ διαγωνίσματος. Δέν ἔδωσες τήν ἀπαιτούμενη προσοχή, δέν ἐκτίμησες τή δυσκολία τῶν ἀσκήσεων, δέν προσπάθησες νά θυμηθεῖς ὅλα ὅσα ἤξερες, ἐνῶ τά εἶχες διαβάσει...

Σκηνή Β΄

Ἡ μαμά ἀνησυχεῖ πού σέ βλέπει νά μή διαβάζεις τά μαθήματά σου, ἀλλά ἐσύ τήν καθησυχάζεις. «Δέν ἔχουμε πολλά γιά αὐριο, θά τά προλάβω», τῆς λές μέ βεβαιότητα καί συνεχίζεις νά παίζεις στόν ὑπολογιστή σου, ὥσπου χτύπησε τό κινητό σου... μίλησες πολύ, γέλασες χορταστικά... ἀντάλλαξες στή συνέχεια καί τά ἀπαραίτητα μη-

νύματα καί... ἔφτασε ἡ ὥρα γιὰ τό φροντιστήριο. Ὅταν γύρισες, πει-
νοῦσες «σάν λύκος» καί ἤδη νύσταζες, ἔνωθες κουρασμένος ἀπ’
ὄλη τή μέρα. Ξεφύλλισες κάποια μαθήματα, ἀλλά ποῦ νά βρεῖς τό
κουράγιο νά κάνεις ἐργασίες καί ἀσκήσεις... Τελικά μᾶλλον εἶχες
περισσότερα νά κάνεις ἀπό ὅ,τι ὑπολόγιζες. Αὐριο θά κάνεις μιὰ
καλύτερη προσπάθεια... Ἀλλά ἦρθε καί τό αὐριο καί ὁ χρόνος
ἔφυγε πάλι τόσο γρήγορα μέσα ἀπό τά χέρια σου...

Σκηνή Γ’

Κόντεψες νά πάρεις ἀπουσία τήν πρώτη ὥρα. Δέν ἔφταιγε πού
ἄρνησες λίγο νά ξυπνήσεις. Ἀλλά νά, μέχρι νά ἀποφασίσεις τί
ροῦχα θά βάλεις, γιὰ νά ἐντυπωσιάσεις καί σήμερα, μέχρι νά πετύ-
χεις τό νέο χτένισμα... Τί πειράζει ἄλλωστε νά πάρεις μιὰ ἀπουσία
ἀκόμη;...

Πῶς θά χαρακτηρίζατε, παιδιά, τόν μαθητή/τήν μαθήτρια πού
εἶδαμε σιά τρία παραπάνω σιγμιότυπα; *(Δίνουμε τόν λόγο πρῶτα
στά παιδιά καί ἔπειτα συνοψίζοντας ἐξηγοῦμε ὅτι ὅλα τά προανα-
φερθέντα χαρακτηριστικά εἶναι γνωρίσματα ἐπιπολαιότητας).*

Τί εἶναι ἡ ἐπιπολαιότητα; Δέν εἶναι ἓνα μόνο ἐλάττωμα, ἀλλά μιὰ
κατάσταση κατά τήν ὁποία ἀπονοῦν πολλές ψυχικές λειτουργίες:
ἡ προσοχή, ἡ μνήμη, ἡ ἀντίληψη, ἡ κρίση, ἡ βούληση. «Τό νά
σκοπιάσει κανεῖς δύο φορές στήν ἴδια πέτρα, εἶναι ἐπιπολαιότητα»,
ἔλεγε ὁ περίφημος ρωμαῖος ρήτορας Κικέρων. Ὁ ἐπιπόλαιος εἶναι
συχνά ἀπρόσεχτος, ξεχνάει εὐκολα, δέν ἀντιλαμβάνεται κάποια
πράγματα, δέν τά ἐκτιμᾷ ὅπως πρέπει, ἔχει ἀδύναμη τή θέλησή του.
Τό ἀποτέλεσμα εἶναι νά φέρεται συχνά ἀπερίσκεπτα, νά μήν ἔχει
σωστές προτεραιότητες, νά δίνει βαρύτητα σέ ἀνούσια πράγματα,
ἐνῶ προσπερ- νᾷ ἀδιάφορα ἄλλα πολύ σημαντικά.

Ὁ ἐπιπόλαιος, γιά παράδειγμα, ἐπειδὴ βάζει πάνω ἀπὸ ὅλα τὴν ἐπιθυμία του νὰ ἀρέσει τοὺς ἄλλους, δὲν διστάζει

✍ νὰ ξοδεύει ἀσυλλόγιστα χρήματα γιὰ νὰ εἶναι πάντα «τῆς μόδας»,

✍ νὰ σπαταλᾷ πολὺτιμο χρόνο στὴν ἀγορά καὶ ἀτέλειωτες ὥρες μπροστὰ σὸν καθρέφτη,

✍ νὰ κάνει δίαιτες ὑπερβολικὲς, βλάπτοντας ἀκόμη καὶ τὴν υἰγεία του.

Ἄλλοτε πάλι, γιὰ νὰ ἀποσπάσει τὴν προσοχὴ τῶν ἄλλων, δὲν διστάζει

✍ νὰ κάνει ἐπίδειξη γνώσεων, ἔστω κι ἂν εἶναι ἐλλιπεῖς

✍ νὰ λέει λόγια σαχλά καὶ ἄπρεπα, ἂν αὐτὰ ἀρέσουν στὴν παρέα

✍ νὰ προχωρεῖ σὲ ριψοκίνδυνες ἐνέργειες, δίχως νὰ ἐκτιμᾷ σωστὰ τὴν ἐπικινδυνότητά τους.

Ὁ λαὸς χαρακτηρίζει τοὺς ἐπιπόλαιους «ἐλαφρόμυαλους».

Πόσο κακό κάνει ἡ ἐπιπολαιότητα σὲ ἕναν μαθητὴ τὸ φανερῶνουν οἱ βαθμοὶ του. Ἐνῶ θὰ μπορούσε νὰ ἔχει καλύτερες ἐπιδόσεις, δὲν τὸν ἀφήνει νὰ ἀξιοποιήσει ὅλες τὶς ἱκανότητές του. Καὶ γίνεται ἀκόμη πιὸ βλαπτικὴ, ὅταν ἐπηρεάζει τὶς σχέσεις μας μὲ τοὺς συνανθρώπους μας καὶ μὲ τὸν Θεό.

Στὶς σχέσεις μας μὲ τοὺς συνανθρώπους μας

(Θὰ μπορούσαμε νὰ ζητήσουμε πρῶτα ἀπὸ τὰ παιδιά νὰ μᾶς περιγράψουν τὸν ἐπιπόλαιο ἄνθρωπο στὶς σχέσεις μὲ τοὺς συνανθρώπους του καὶ ἔπειτα νὰ προσθέσουμε τὰ παρακάτω χαρακτηριστικὰ παραδείγματα).

α) Μίλησες εις βάρος ενός συμμαθητή σου. Ή αλήθεια είναι ότι δέν θυμόσουν πολύ καλά τί ἔγινε, δέν τά εἶχες παρατηρήσει καί ὅλα προσεχτικά, ἀλλά βιάστηκες νά μεταφέρεις στήν παρέα ὅσα ἔπασαν στήν ἀντίληψή σου. Τελικά, ὅπως ἀποδειχτηκε, τόν ἀδίκησες καί τόν πίκρανες πολύ μέ ὅσα ἐπιπόλαια μετέφερες.

β) Σοῦ προτείνουν στήν παρέα σου νά δοκιμάσεις ἕνα ποτό. Σκέφτεσαι πῶς δέν εἶναι καί τόσο «ἀθῶο»... Ἀλλά μόνο ἐσύ νά διαφέρεις στήν παρέα; Βιαστικά ζυγίζεις τά πράγματα καί κρίνεις καλύτερο νά κάνεις ὅ,τι σοῦ λείει ἡ παρέα. Αὐτή ἡ ἐπιλογή σου ὅμως θά ἀποδειχτεῖ σύντομα ὄχι ἀπλῶς ἐπιπόλαιη ἀλλά καταστροφική. Ἔτσι ξεκίνησαν πολλά παιδιά νά πίνουν, νά καπνίζουν, καί τελικά βρέθηκαν μπλεγμένα στά ναρκωτικά. Πῆραν τόν δρόμο πού δέν ἔχει ἐπιστροφή.

γ) Σοῦ προτείνει νά γίνετε φίλοι. Δέν τόν ξέρεις, δέν τόν ἔχεις δεῖ ποτέ. Ἀπό τήν ἠλεκτρονική ἐπικοινωνία σας ὅμως φαίνεται πολύ εὐχάριστος τύπος, ἔχετε κοινά ἐνδιαφέροντα καί μᾶλλον τοῦ ἔχεις κάνει πολύ καλή ἐντύπωση... Αὐτό ἰδιαίτερα σοῦ ἄρεσε. Κολακεύσαι νά σοῦ λένε ὠραῖα λόγια... Θέλεις οἱ ἄλλοι νά σέ ἐκτιμοῦν καί νά σέ θαυμάζουν. Τόν ἐμπιστεύσαι, λοιπόν, τοῦ ἀνοίγεις τήν καρδιά σου, τοῦ λές τά μυστικά σου... Ἔτσι ἀργά ἢ γρήγορα δυστυχῶς γίνεσαι καί σύ ἕνα ἀκόμη θύμα ἐκείνων τῶν ἐπιτήδειων πού ξέρουν νά κολακεύουν καί νά ἐκμεταλλεύονται. Πληρώνεις πραγματικά πολύ ἀκριβά τήν ἐπιπολαιότητά σου.

Στή σχέση μας μέ τόν Θεό

(Ἀφοῦ πρῶτα ἐκφραστοῦν τά παιδιά, ἐπισημαίνουμε τά ἀκόλουθα).

α) Ἔχουμε ἀπορίες σχετικά μέ τόν Θεό. Σέ ποιόν θά ἀπευθυνθοῦμε νά μᾶς τίς λύσει; Γιά μιά ὑπεύθυνη ἀπάντηση σέ ἕνα θέμα ἀπευθυνόμαστε στόν εἰδικό. Πῶς σᾶς φαίνεται νά ζητοῦμε νά μά-

θουμε γιά τόν Θεό ρωτώντας ἕναν ἄθεο; Ὅταν ἔχουμε ἀπορίες στά μαθηματικά ρωτοῦμε τόν φιλόλογο; Ἄν δέν καταλάβαμε κάτι στή χημεία θά ρωτήσουμε τόν γυμναστή; Γιά τόν Θεό γιατί συμβαίνει συχνά νά ρωτοῦμε ἀνθρώπους πού δέν ἔχουν σχέση μαζί του; Μήπως αὐτό δείχνει ἐπιπολαιότητα;

β) Ἐπιδιώκει ὁ τάδε νά πιάνει μαζί μας συζήτηση. Συνηθίζει ὅμως νά σπέρνει ἀμφιβολίες γιά τήν πίστη μας. Κάποιος ἄλλος προσποιεῖται ὅτι ἔχει μεγάλο ἐνδιαφέρον γιά αὐτά πού πιστεύουμε, ἀλλά στήν πραγματικότητα καταλαβαίνουμε ὅτι στόχος του εἶναι νά μᾶς παρασύρει σέ κάτι πού δέν ἀρέσει στόν Θεό. Τί κάνουμε;

α) Κουβεντιάζουμε ἀνεπιφύλακτα μαζί τους, γιατί μᾶς ἀρέσει ἡ παρέα τους. Ἐξάλλου, εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ἐμεῖς εὐκόλα δέν παρασυρόμαστε. β) Ἐκτιμοῦμε ὅτι τέτοιες συζητήσεις δέν μᾶς εἶναι ὠφέλιμες, γι' αὐτό σκόπιμα τίς ἀποφεύγουμε. Ποιά ἀπό τίς δύο στάσεις δείχνει σύνεση καί ποιά φανερώνει ἐπιπολαιότητα;

γ) Γεμίζουμε τό ἑβδομαδιαῖο πρόγραμμά μας μέ πολλές καί ποικίλες δραστηριότητες. Δέν προλαβαίνουμε ὅμως νά ἀσχοληθοῦμε καθόλου μέ τά τοῦ Θεοῦ. Δέν ἔχουμε χρόνο νά πᾶμε στήν ἐκκλησία, στό κατηχητικό μας, νά κάνουμε τήν προσευχή μας... Μήπως χρειάζεται νά κάνουμε ἕναν ἔλεγχο στίς προτεραιότητές μας; Δέν εἶναι ἐπιπολαιότητα νά ἀφιερώνουμε χρόνο σέ ἕνα σωρό ἀνούσια πράγματα καί νά μή βρίσκουμε χρόνο γιά τόν Θεό καί τά δικά του, πού ἀξίζουν ὅσο ἡ αἰωνιότητα;

Ἄπό τήν ἀρχαιότητα (βλ. Πλουτάρχου, «Βίοι παράλληλοι», κεφ. 10) διασώζεται τό ἐξῆς περιστατικό: Ὁ Θηβαῖος στρατηγός **Ἀρχίας** βρισκόταν σέ ἕνα συμπόσιο, ὅταν τοῦ ἔφεραν ἕνα ἐμπιστευτικό σημείωμα μέ ἕνα σπουδαῖο μήνυμα. Ὁ Ἀρχίας, γιά νά μή χαλάσει τή διασκέδασή του, τό ἄφησε στήν ἄκρη λέγοντας: **«Ἐς αὐριον τὰ σπουδαῖα»**. Δηλαδή «αὐριο θά ἀσχοληθοῦμε μέ τά σπουδαῖα». Τό αὐριο ὅμως δέν ἦρθε. Τό ἴδιο ἐκεῖνο βράδυ ὁ Ἀρχίας δολοφονή-

θηκε. Τό σημείωμα τόν πληροφοροῦσε γιά τή συνωμοσία πού ἐτοιμαζόταν ἐναντίον του.

Στή ζωή μας, παιδιά, πολλά διεκδικοῦν μιά θέση στόν χρόνο μας: τά μαθήματά μας, ὁ ἀθλητισμός, ἡ μουσική, ἡ οἰκογένειά μας καί οἱ συγγενεῖς μας, οἱ φίλοι μας, οἱ διασκεδάσεις, ὁ Θεός... Ἄν ἀφήσουμε τά σπουδαῖα γιά αὔριο, ἂν προσπεράσουμε ἀδιάφορα ἐκεῖνα πού εἶναι τά πιά σημαντικά, ἂν ἐπουσιώδη πράγματα κλέβουν τό ἐνδιαφέρον μας, τότε αὐτή ἡ ἐπιπόλαιη ἱεράρχηση θά μᾶς κάνει ἀνθρώπους ἀβαθεῖς, ρηχούς.

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ μᾶς προτρέπει: **«Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί»** (Ἐφ 5,15). Δηλαδή προσέχετε στό κάθε βῆμα τῆς ζωῆς σας! Μὴ φέρεστε ἀπερίσκεπτα, ἐπιπόλαια, ἀλλά μέ σοφία, μέ σύνεση! Νά διακρίνετε στήν καθημερινή σας ζωή ποιό εἶναι τό σωστό καί ποιό τό λάθος, ποιό εἶναι τό καλό ἀλλά καί ποιό εἶναι τό καλύτερο!

Πῶς θά μπορούσαμε νά ἀποκτήσουμε μιά τέτοια ἰκανότητα; Ὁ θεόπνευστος λόγος τῆς Ἁγίας Γραφῆς μᾶς φανερώνει τό μυστικό: **«συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ»** (Ἐφ 5,17). Γνωρίζοντας τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τό θέλημα τοῦ Θεοῦ μᾶς χαρίζει μιά σύνεση, μιά ζηλευτή σοφία.

Αὐτή τή σοφία εἶχαν, παιδιά, καί οἱ ἅγιοι τῆς ἐποχῆς μας: ὁ ἅγιος Παῖσιος, ὁ ἅγιος Πορφύριος, ὁ ἅγιος Ἰάκωβος Τσαλίκης. Παιδιά φτωχῶν οἰκογενειῶν, βγῆκαν νωρίς στή βιοπάλη καί δέν μπόρεσαν νά μάθουν πολλά γράμματα. Ἐντούτοις, πλήθη ἀνθρώπων ἔτρεχαν νά ζητήσουν τή σοφὴ συμβουλή τους. **Ποῦ τή βρῆκαν οἱ ὀλιγογράμματοι αὐτοὶ ἀνθρώποι τόση σοφία; Στό θέλημα τοῦ Θεοῦ.** Ἐσκυψαν μέ ζῆλο καί ἀγάπη στίς σελίδες τῆς Ἁγίας Γραφῆς, μελέτησαν μέ λαχτάρια καί προσοχή τά θεόπνευστα λόγια της, ἔκαναν ζωή τους τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἐτσι ἀπέκτησαν σοφία θαυμαστή.

Στόν κόσμο πού ζοῦμε, παιδιά, μέσα στή σύγχυση τῶν ἰδεῶν

καί στήν ἀνατροπή τῶν ἀξιῶν, σέ μιά ἐποχή πού παρουσιάζει τό ἄσπρο μαῦρο καί τό μαῦρο ἄσπρο, μόνο τό θέλημα τοῦ Θεοῦ μπορεῖ νά μᾶς βοηθήσει

⇒ νά ἀποκτήσουμε σωστά **κριτήρια**

⇒ νά κάνουμε σωστές **ἐπιλογές**

⇒ νά θέσουμε σωστές **προτεραιότητες**

νά ἀποφύγουμε ἐπιπόλαια λάθη, γιά νά μὴν ἐπαναλάβουμε τήν παροιμία: «**Στερνή μου γνώση νά σέ εἶχα πρῶτα!**».

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

1. Παιχνίδια: α) παιχνίδι παρατηρητικότητας, β) memory μέ παροιμίες.
2. Ἐνθύμιο μέ ἀγιογραφικό χωρίο (Ἐφ 5,15).
3. Κατασκευή: Σελιδοδείκτης-Θήκη γιά στυλό.